

**O‘ZBEKISTONDAGI AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA
STRATEGIK BOSHQARUV MODELLARINI JORIY ETISH
TAMOYILLARI**

Muratova Charos Alimjanovna

O‘zbekiston Respublikasi vazirlar mahkamasi huzuridagi
Biznes va tadbirkorlik oliy maktabining MBA - global menejment mutaxassisligi
tinglovchisi

charosmuratova@gmail.com

Annotatsiya: ushbu maqola O‘zbekistonda aksiyadorlik jamiyatlarida strategik boshqaruv modellarini joriy etish tamoyillarini o‘rganadi. O‘zbekiston dinamik bozor iqtisodiyotiga o‘tishda davom etar ekan, strategik menejmentning ahamiyati tashkiliy samaradorlikni, raqobatbardoshlikni va barqaror o‘sishni oshirish uchun tobora yaqqol namoyon bo‘lmoqda. Maqolada O‘zbekistonning o‘ziga xos ijtimoiy-iqtisodiy sharoitini hisobga olgan holda ushbu modellarni samarali amalga oshirishga xizmat qiluvchi asosiy tamoyillar muhokama qilinadi.

Kalit so‘zlar: aksiyadorlik jamiyatlar, iqtisodiyot, boshqaruv modellari.

**ПРИНЦИПЫ ВНЕДРЕНИЯ МОДЕЛЕЙ СТРАТЕГИЧЕСКОГО
УПРАВЛЕНИЯ В АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВАХ УЗБЕКИСТАНА**

Муратова Чарос Алимжановна

Студент MBA - Global Management в Высшей школе бизнеса и
предпринимательства

При Кабинете Министров Республики Узбекистан

charosmuratova@gmail.com

Аннотация: в статье рассматриваются принципы внедрения моделей стратегического управления в акционерных обществах

Узбекистана. Поскольку Узбекистан продолжает переход к динамичной рыночной экономике, важность стратегического управления становится все более очевидной для повышения организационной эффективности, конкурентоспособности и устойчивого роста. В статье рассматриваются основные принципы, способствующие эффективной реализации данных моделей с учетом конкретных социально-экономических условий Узбекистана.

Ключевые слова: акционерные общества, экономика, модели управления.

PRINCIPLES OF IMPLEMENTING STRATEGIC MANAGEMENT MODELS IN JOINT-STOCK COMPANIES IN UZBEKISTAN

Muratova Charos Alimjanovna

MBA student - Global Management at the Higher School of Business and Entrepreneurship

Under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan

charosmuratova@gmail.com

Abstract: *this article examines the principles of implementing strategic management models in joint-stock companies in Uzbekistan. As Uzbekistan continues its transition to a dynamic market economy, the importance of strategic management is becoming increasingly evident in order to increase organizational efficiency, competitiveness, and sustainable growth. The article discusses the main principles that serve the effective implementation of these models, taking into account the specific socio-economic conditions of Uzbekistan.*

Keywords: *joint-stock companies, economy, management models.*

KIRISH

O'zbekistonning jadal rivojlanayotgan ishbilarmonlik muhitida aksiyadorlik jamiyatlari iqtisodiy o'sish va innovatsiyalarni rivojlantirishda muhim

rol o'ynaydi. Markazlashtirilgan rejali iqtisodiyotdan bozorga yo'naltirilgan tizimga o'tish raqobat bosimi va o'zgaruvchan bozor sharoitlariga javob bera oladigan samarali boshqaruv usullarini joriy etish zaruratini tug'dirdi. Strategik menejment, intizom sifatida, tashkilot o'z maqsad va vazifalariga erishish uchun ishtirok etishi kerak bo'lgan uzoq muddatli rejalashtirish va qarorlar qabul qilish jarayonlariga qaratilgan. Aksiyadorlik jamiyatlarida strategik boshqaruv modellarini joriy etish murakkab muammolarni hal qilish, resurslarni taqsimlashni optimallashtirish va umumiy samaradorlikni oshirish uchun zarurdir.¹

ASOSIY QISM

Tez globallashuv va texnologik taraqqiyot bilan ajralib turadigan zamonaviy ishbilarmonlik muhitida samarali strategik boshqaruv zaruriyati hech qachon bunchalik aniq bo'lmagan. O'zbekistondagi aksiyadorlik jamiyatlari uchun strategik boshqaruv modellarini o'zlashtirish nafaqat omon qolish, balki tobora kuchayib borayotgan bozorda muvaffaqiyat qozonish uchun ham muhim ahamiyatga ega. Ushbu insho O'zbekistonning o'ziga xos kontekstida strategik boshqaruv modellarini samarali amalga oshirish asosidagi asosiy tamoyillarni ifodalaydi. Strategik menejment - bu tashkilotlar o'z strategiyasini yoki yo'nalishini belgilaydigan va ushbu strategiyani amalga oshirish uchun resurslarni taqsimlash bo'yicha qarorlar qabul qiladigan jarayon. Bu turli elementlarni, jumladan, maqsadlarni belgilash, raqobat muhitini tahlil qilish, ichki tashkiliy imkoniyatlarni baholash va zaif tomonlarni yumshatish bilan birga noyob kuchli tomonlardan foydalanadigan strategiyalarni shakllantirishni o'z ichiga oladi. Aksiyadorlarning manfaatlarini ayniqsa sezilarli bo'lgan aksiyadorlik jamiyatlari

¹ Makhmudov, S. B., & Ismailov, A. R. (2024). The Importance of Strategic Corporate Management Practices in Joint-Stock Companies in the Capital Market. BEST JOURNAL OF INNOVATION IN SCIENCE, RESEARCH AND DEVELOPMENT, 3(9), 254-265.

sharoitida strategik boshqaruv tashkiliy maqsadlarni aksiyadorlar qiymatiga moslashtirishning muhim vositasiga aylanadi.

Bozor muhitidagi imkoniyatlar va tahdidlarni aniqlash uchun atrof-muhitni chuqur tahlil qilish juda muhimdir. Bu SWOT (Kuchli, Zaif tomonlar, Imkoniyatlar, Tahdidlar) baholashlari, PESTEL (Siyosiy, Iqtisodiy, Ijtimoiy, Texnologik, Ekologik va Huquqiy) tahlillari va raqobatchilar tahlili kabi ichki va tashqi tahlillarni o'tkazishni o'z ichiga oladi. O'zbekiston sharoitida mintaqaga xos bo'lgan ijtimoiy-iqtisodiy omillarni, jumladan, mahalliy iste'molchilarning xatti-harakatlarini, hukumat siyosatini va iqtisodiy ko'rsatkichlarni hisobga olish zarur. Ushbu elementlarni tushunish tashkilotlarga bozorda o'zlarini strategik jihatdan joylashtirish imkonini beradi.

Har qanday samarali strategik boshqaruv modelining asosi qarorlar qabul qilishda rahbarlik qiluvchi va tashkilot madaniyatini shakllantiradigan aniq qarash va missiyadir. Aksiyadorlik jamiyatlari o'zlarining uzoq muddatli maqsad va vazifalarini o'zlarining qadriyatlari va manfaatdor tomonlarning taxminlariga mos keladigan tarzda ifodalashlari kerak.²

Aniq belgilangan rejalar barcha strategik tashabbuslar uchun asos bo'lib xizmat qiladi va kompaniya tomonidan amalga oshirilayotgan barcha harakatlar asosiy maqsadlarga erishish yo'lida bo'lishini ta'minlaydi. Aksiyadorlik jamiyatida manfaatdor tomonlarning manfaatlari strategik qarorlarni shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Strategik rejalashtirish jarayoniga turli manfaatdor tomonlarni jalb qilish zarur. Bunga muntazam maslahatlashuvlar, qayta aloqa mexanizmlari va aksiyadorlar, xodimlar, mijozlar va hamjamiyat a'zolarining turli

² Ortikov, O., & Oblomurodov, N. (2015). DIVIDEND POLICIES OF JOINT-STOCK COMPANIES IN UZBEKISTAN. HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES LATVIA, 122.

istiqbollarini aks ettiruvchi inklyuziv qarorlar qabul qilish amaliyoti orqali erishish mumkin. Bundan tashqari, manfaatdor tomonlar bilan faol muloqot ishonch va kompaniya tashabbuslarini qo'llab-quvvatlashni kuchaytirib, yanada muvaffaqiyatli natijalarga olib kelishi mumkin.

Ishbilarmonlik muhiti o'zgaruvchanlik va oldindan aytib bo'lmaydiganligi bilan ajralib turadi, ayniqsa, O'zbekiston kabi iqtisodiyoti o'tish davrida. Aksiyadorlik jamiyatlari bozor kon'yunkturasidagi o'zgarishlar va rivojlanayotgan tendentsiyalarni hisobga olgan holda strategiyani shakllantirish va amalga oshirishda moslashuvchan yondashuvni qo'llashlari kerak. Bu ichki va tashqi omillarni doimiy ravishda kuzatib borish va kerak bo'lganda aylanishga tayyor bo'lishni o'z ichiga oladi. Tashkilotlar xodimlarni o'zgarishlarni qabul qilishga, yangi g'oyalar bilan tajriba o'tkazishga va strategik tashabbuslarni takomillashtirishga hissa qo'shadigan innovatsiyalar madaniyatini joriy etishlari kerak.³

Amalga oshirilgan strategiyalarning muvaffaqiyatini baholash uchun asosiy samaradorlik ko'rsatkichlarini (KPI) yaratish juda muhimdir. Samaradorlikni o'lchash kompaniyalarning o'zlarining strategik maqsadlariga erishgan yutuqlarini kuzatish va tuzatishlar zarur bo'lganda ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilishlarini ta'minlaydi. O'zbekiston sharoitida tashkilotlar nafaqat moliyaviy natijalarni, balki mijozlar ehtiyojini qondirish, xodimlarning faolligi va ijtimoiy mas'uliyat kabi omillarni ham aks ettiruvchi, mahalliy qadriyatlar va ustuvorliklarga mos keladigan KPIlarni ishlab chiqishi kerak.

³ Omanov, Sanjar, Bunyod Usmonov, and Bobir Tashbaev. "Improving the Analysis of Profitability Indicators of Joint-Stock Company." In Development of International Entrepreneurship Based on Corporate Accounting and Reporting According to IFRS, vol. 33, pp. 213-219. Emerald Publishing Limited, 2024.

Strategik menejment bir martalik jarayon emas, balki strategiyalarni rejalashtirish, amalga oshirish, ko'rib chiqish va takomillashtirishning uzluksiz tsiklidir. O'zbekistondagi aksiyadorlik jamiyatlari muvaffaqiyat va muvaffaqiyatsizliklardan saboq olishga undaydigan, uzluksiz takomillashishni o'z ichiga oluvchi tashkiliy madaniyatni shakllantirishi kerak. Strategik rejalarni muntazam ravishda qayta ko'rib chiqish va ularning samaradorligini baholash orqali tashkilotlar o'zgaruvchan sharoitlarga javob berishlari va ular paydo bo'lganda yangi imkoniyatlardan foydalanishlari mumkin.

XULOSA

O'zbekistonda aksiyadorlik jamiyatlarida strategik boshqaruv modellarini joriy etish nafaqat rivojlanayotgan bozor dinamikasiga zarur javob, balki barqaror o'sish va raqobatbardoshlikka erishish yo'lidagi poydevor qadamdir. Manfaatdor tomonlarni jalb qilishga, tashqi muhitni doimiy baholashga va tashkiliy maqsadlarni strategik maqsadlarga moslashtirishga e'tibor qaratgan holda, aksiyadorlik jamiyatlari strategik menejmentdan samaradorlik va moslashuvchanlikni oshirish uchun kuchli vosita sifatida foydalanishlari mumkin. O'zbekiston o'zining iqtisodiy yo'lida ilgarilab borar ekan, ushbu tamoyillarni qabul qilish aksiyadorlik jamiyatlariga qiyinchiliklarni samarali hal qilish va paydo bo'layotgan imkoniyatlardan foydalanish imkonini beradi. Ushbu tadqiqot natijasida olingan tushunchalar barqaror va innovatsion ishbilarmonlik muhitini shakllantirishda strategik menejmentning ahamiyatini ta'kidlab, pirovardida milliy iqtisodiyotni rivojlantirishning kengroq maqsadlariga hissa qo'shmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Makhmudov, S. B., & Ismailov, A. R. (2024). The Importance of Strategic Corporate Management Practices in Joint-Stock Companies in SJIF:5.219

the Capital Market. BEST JOURNAL OF INNOVATION IN SCIENCE, RESEARCH AND DEVELOPMENT, 3(9), 254-265.

2. Ortikov, O., & Oblomurodov, N. (2015). DIVIDEND POLICIES OF JOINT-STOCK COMPANIES IN UZBEKISTAN. HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES LATVIA, 122.

3. Omanov, Sanjar, Bunyod Usmonov, and Bobir Tashbaev. "Improving the Analysis of Profitability Indicators of Joint-Stock Company." In Development of International Entrepreneurship Based on Corporate Accounting and Reporting According to IFRS, vol. 33, pp. 213-219. Emerald Publishing Limited, 2024.